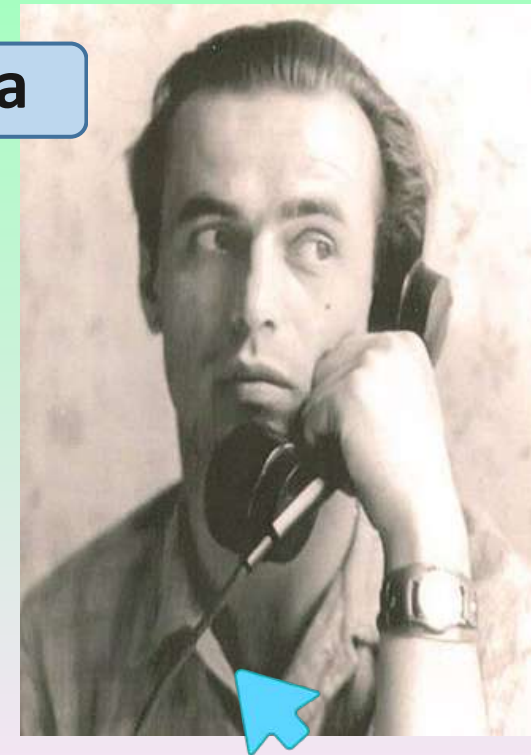

Громадянська лірика,
патріотична

Василь Симоненко

Збірка «Земне
тяжіння»

Лірика

«Задивляюсь у твої зіниці»

1961

ліричний вірш

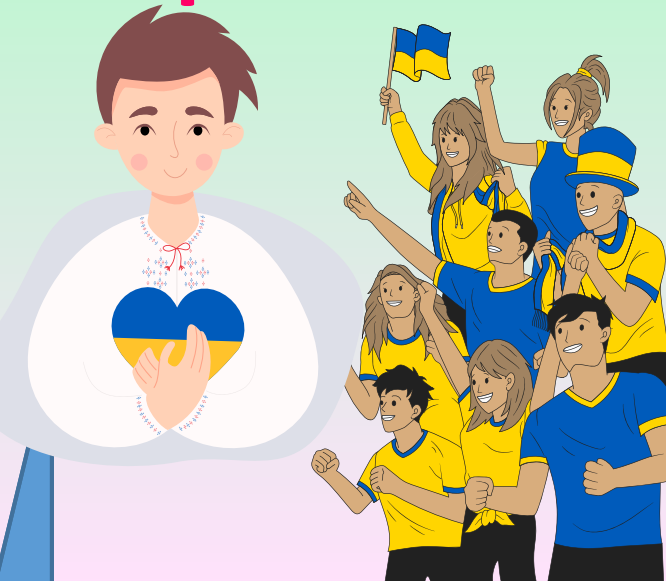
Одійдіте, **недрузи лукаві!**
Друзі, зачекайте на путі!
Маю я святе синівське право
З матір'ю побуть на самоті.

* * * * *

Ради тебе перли в душу сію,
Ради тебе мислю і творю...
Хай мовчать **Амери́ки й Росії́,**
Коли я з тобою говорю.

Поет зізнається в любові до України-матері,
закликає земляків любити рідну землю, дбати про її
майбутнє.

Головний образ твору — ліричний
герой, **у монолозі якого передається любов
до України**, ненависть до ворогів, яких він
називає «**недругами**», «**чортами**». У творі
зримо присутній **образ України**, яку ліричний
герой називає матір'ю, молитвою, віковою
розпукою.

«Ти знаєш, що ти – людина»

1962

ліричний вірш

Можна все на світі *вибирати, сину,*
Вибрати не можна тільки батьківщину.

Гімн людській гідності

Людина — велике створення на землі, **вмій з гордістю
носити це ім'я**, кожна людина неповторна

Ти на землі – **людина**,
І хочеш того чи ні
Усмішка твоя – **єдина**,
Мука твоя – **єдина**,
Очі твої – **одні**.

І жити спішити треба,
Кохати спішити треба
Гляди ж не проспи!

Роздуми письменника про **швидкоплинність життя**, протягом якого
кожний повинен встигнути якомога більше, зробити добрі справи.

«Витязь молодої української
поезії»

Шістдесятник

Філософська лірика

Василь Симоненко увійшов в українську
літературу як **видатний борець за державний і
культурний суверенітет України**, прагнув пробудити
в душах ровесників національну самосвідомість і
жагу до **національного відродження**.

Місія людини на землі:
**творити добро, жити за
законами моралі, поважати й
цінувати неповторність
людської особистості.**

Історія написання

Автор написав вірш для свого сина Олеса, коли працював кореспондентом газети «Молодь Черкащини».

Анатолій Пашкевич слова поклав на музику.

Мотив вірша — материнська тривога за долю її сина, перед яким відкривається дійсність, виповнена дива та любові, яку охороняють «**мавки чорноброві**», та водночас постають і суворі реалії, — від них прагне вберегти дитину материнське серце.

Та «**приспані тривоги**», «**чуже поле**» — неминучі, і протистояти їм може тільки людина з твердим переконанням, з **органічним чуттям родової пам'яті**, з великою волею бути самою собою.

Вірш нагадує **коломийки**

Зображення **любові до дитини** й турботи за її долю, любові до Батьківщини.

Можна все на світі вибирати, сину.
Вибрати не можна тільки Батьківщину!

Василь Симоненко

«Лебеді материнства»

ліричний вірш, колискова

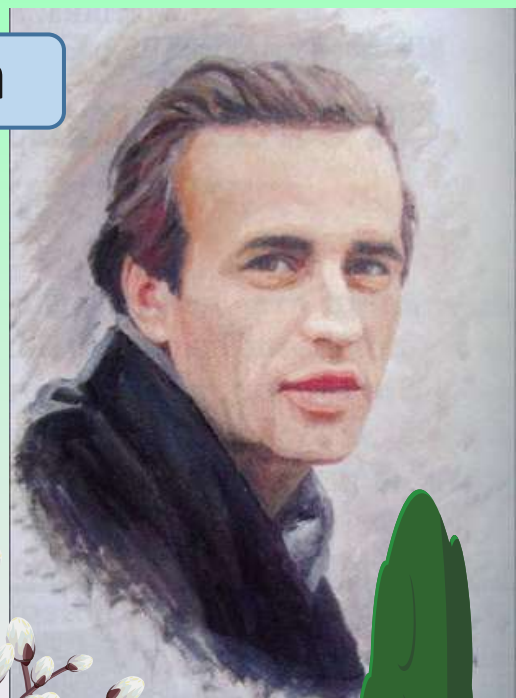
За збірку «Лебеді материнства» В.Симоненку присуджено **Державну премію України ім.Т. Г.Шевченка**.

Лірика

Громадянська лірика

1962

ОБРАЗИ-СИМВОЛИ

Мати — центральний у духовному **Космосі українців** починаючи з трипільської доби. У народному уявленні мати завжди ототожнювалася з Батьківщиною. Тому зрада їй вважалась непростимим гріхом, а втрата — катастрофою. Вибір іншої Батьківщини постійно осуджувався, оскільки призводив до самознищення нації.

Лебеді — завжди асоціювалися з **вірністю**, тому не випадково В. Симоненко звертається до них, пов'язуючи їх з **материнством**.

Тополя (у народних легендах) — це перевтілена дівчина (про це йдеться і в поемі Т.Шевченка «Тополя»)

Верба — це дерево життя.

Поет – дисидент
Шістдесятник
Герой України

Екзистенціалізм

Лірика

Василь Стус

«Господи, гніву пречистого»

вірш-медитація, молитва

В **основу вірша**

«Господи, гніву пречистого» покладено **канон**, запропонований християнським **богословом VIII ст. Іоаном Дамаскіном**, як «сходження розуму до Бога, прохання потрібного в Бога».

Збірка «Палімпести»

Філософська лірика

Василя Стуса поховали в безіменній могилі №9

У Богові та матері Стус бачить **духовних провідників**, котрі визначають внутрішнє обличчя людини.

Людина — **це обов'язок**, а не титул (народився — і вже людина).

Людина — твориться, самонароджується. Власне, хто **Ти є поки що?** Кавалок глини сирової, пластичної. Бери цей кавалок у обидві жмені і мни — доти, поки з нього не вийде щось тверде, окреслене, перем'яте.

Уяви, що Бог, який творить людей, то **Ти є сам. Ти є Бог**. Отож, як Бог самого себе, мни свою глину в руках, поки не відчуєш під мозолями кремінь. Для цього в Тебе найкращий час — **Творися ж!**

Збірка В.Стуса «Птах душі» у радянські часи **була знищена за наказом КДБ**.

Звернення ліричного героя **до Бога** із проханням не осудити його за глибоку віру й надію, бо утверджує **безсмертя людського духу**.

Історія написання

Пісня написана до фільму «Літа молодії» (1985 р.) на прохання **Платона Майбороди**, який поклав слова на музику.

Виконавців твору було багато, зокрема **Дмитро Гнатюк**,
Олександр Таранець, гурт «Чарівна»,
Ірина Сказіна, **Квітка Цісик**

Андрій Малишко

«Пісня про рушника»

Інтимна лірика

пісня

Лірика

Збірка «Серце моєї матері» (1959)

Образи-символи

- **рушник** - оберіг родини;
- **дорога** - життєва дорога;
- **мати** - любов, турбота;
- **очі** - дзеркало душі;
- **діброви** - рідна земля.

* * *

*Рідна мати моя, ти ночей недоспала
І водила мене у поля край села,
І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
І рушник вишиваний на щастя дала.*

* * *

*Хай на ньому цвіте росяниста доріжка,
І зелені луги, й солов'їні гаї...*

* * *

*Я візьму той рушник, простелю, наче долю,
В тихім шелесті трав, в щебетанні дібров...*

* * *

Поет, автор пісень, що стали народними

- «Пісня про рушник»
- «Стежина»
- «Вчителька моя»
- «Київський вальс»
- «Ми підем, де трави похилі»

Малишко — один з найяскравіших наших національних поетів... він згорів дочасно, упав на пів шляху, полишивши нам золоті розсипи своїх поезій, нев'янучу красу своїх пісень.
Олесь Гончар

Материнський рушник для дитини —
щастя, доля, любов.

Сповідь-спогад ліричного героя, у якій матір дарує синові вишитий рушник як символ життєвої дороги.

Дмитро Павличко «Два кольори»

Літературний критик

Шістдесятник

Герой України

ліричний вірш, що став народною піснею

Лірика

Вишита сорочка

український **оберіг**,
батьківський заповіт гідно
прожити життя, **духовний**
зв'язок матері зі сином, а
людини з Батьківщиною.

Монолог сина, у якому він
висловлює свою **любов**
до матері й подяку за її
любов і турботу.

- Символічні образи**
- **піти у світ** - розлука з рідними,
 - **незнаними шляхами** - доля,
 - **сорочку мати вишила** - захистила оберегом,
 - **червоними і чорними нитками** - радість і печаль,
 - **свої пороги** - рідний край,
 - **переплелись дороги** - життєвий шлях,
 - **сивина** - життєвий досвід,
 - **згорточок старого полотна** - благословення матері,
 - **вишите моє життя на ньому** - синівська вдячність,
 - **безвістей життя** - комуністичне майбутнє.

Архетипна колористика

червоне – кров,

чорне – чорнозем, українська земля.

Пісню «Два кольори» я написав
29 лютого 1964 року, разом з композитором
Олександром Білашем.

Нам було нудно **на комсомольському зібранні**,
а переді мною сиділа гарна жінка у чорній хустці з
вишитою на ній **червоною трояндою**, це нагадало
мені мою сорочку, і першу строфу я написав просто на
колінах.

Одна дуже поважна особа сказала, що пісню
потрібно переробити, тому що вона **не є**
соціалістичною.

Іван Драч «Балада про соняшник»

Шістдесятник

модерна балада

Метаморфоза

Верлібр

Збірка «Соняшник»

Ліро-епос

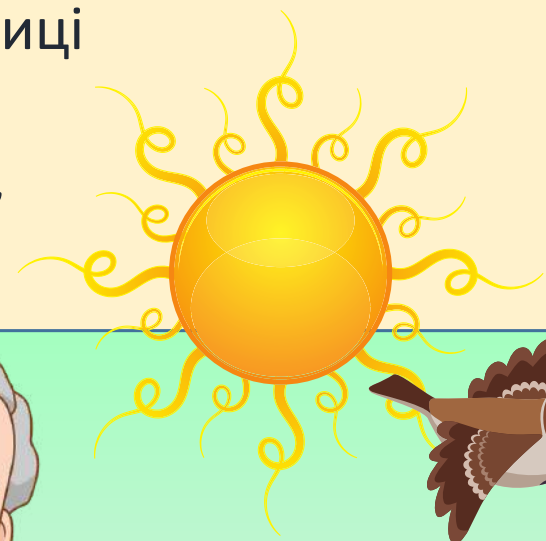
1962

Художнику немає скutih норм.
Він — норма сам, він сам в своєму стилі... .

ОБРАЗИ

- **соняшник** - майбутній митець;
- **сонце** - поезія, джерело натхнення;
- **груші-гнилиці**
- **горобці**;
- **велосипед**,
- **млин**

Вірш складається з 2-х частин —
притчової:

живе **соняшник**; своєю поведінкою нагадує звичайного хлопця, який бігає **наввипередки**, рве **груші-гнилиці**, купається коло **млина**, стріляє горобців із рогатки; різниться від хлопця тим, що має **шорстке тіло**; одного разу, купаючись, соняшник побачив **сонце «у червоній сорочці на випуск»**, що **їхало на велосипеді**; соняшник просить сонце покатати його на **велосипеді**.

роз'яснювальної:

Поезіє, сонце моє оранжеве!

Щомиті якийсь хлопчисько
Відкриває тебе для себе,
Щоб стати навіки соняшником.

- * **Сонячний поет**
- * **Реформатор балади** в українській літературі
- * **Кіноосценарист**
- * Герой України

У творі є **автобіографічні елементи**, пов'язані з дитинством автора.

Провідний мотив: талант **бачити красу в повсякденні**

Василь Голобородько «Наша мова»

Збірка «Калина об Різдві»

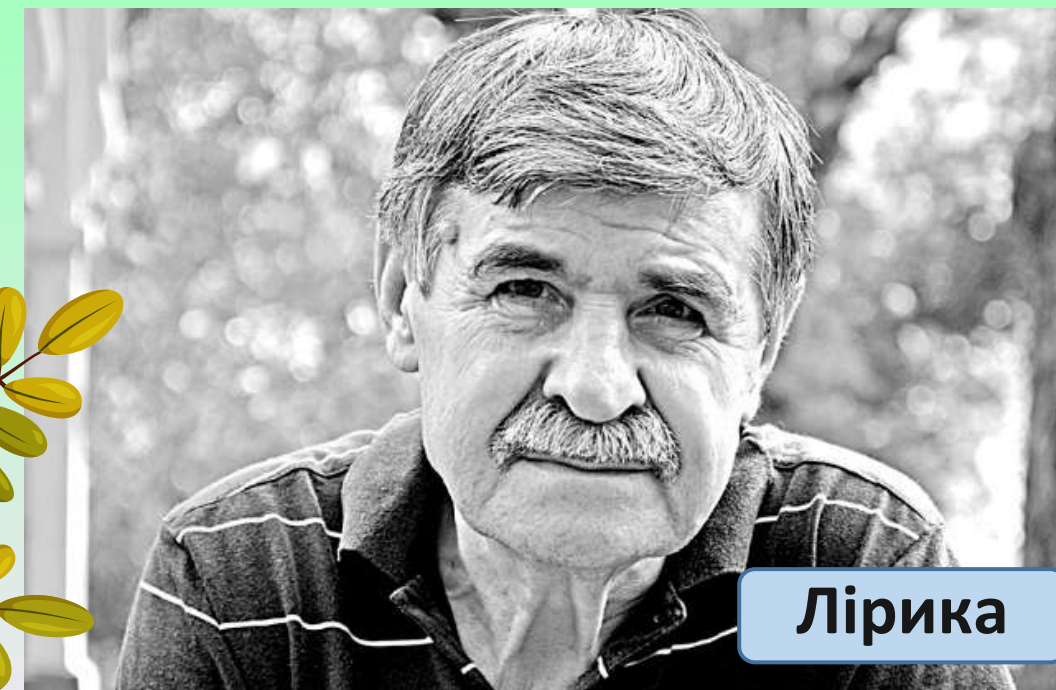
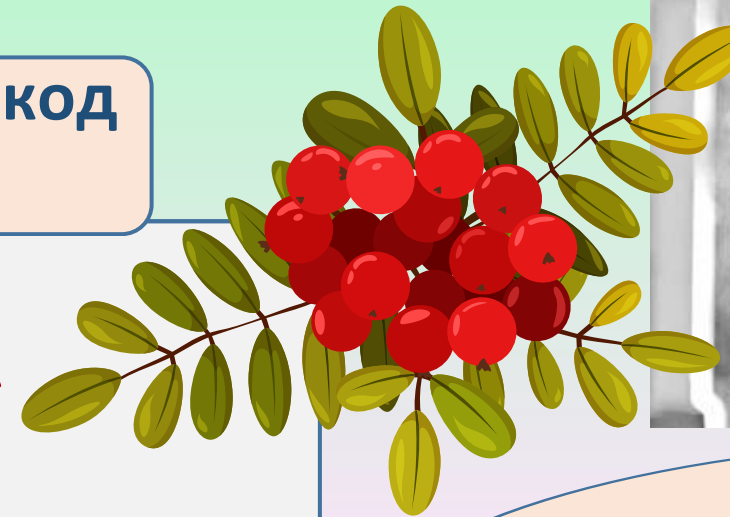
Верлібр

ліричний вірш

Мова як генетичний код
нації

НАША МОВА

Кожне слово
нашої мови
проспіване у **Пісні**
тож піснними словами
з **побратимами**
у товаристві розмовляємо
кожне слово
нашої мови записане у **Літописі**
тож хай **знають вороги**
якими словами
на самоті мовчимо.

Лірика

Лауреат Національної премії України
ім. Тараса Шевченка, премій імені **Василя**
Симоненка та **Миколи Трублаїні**.

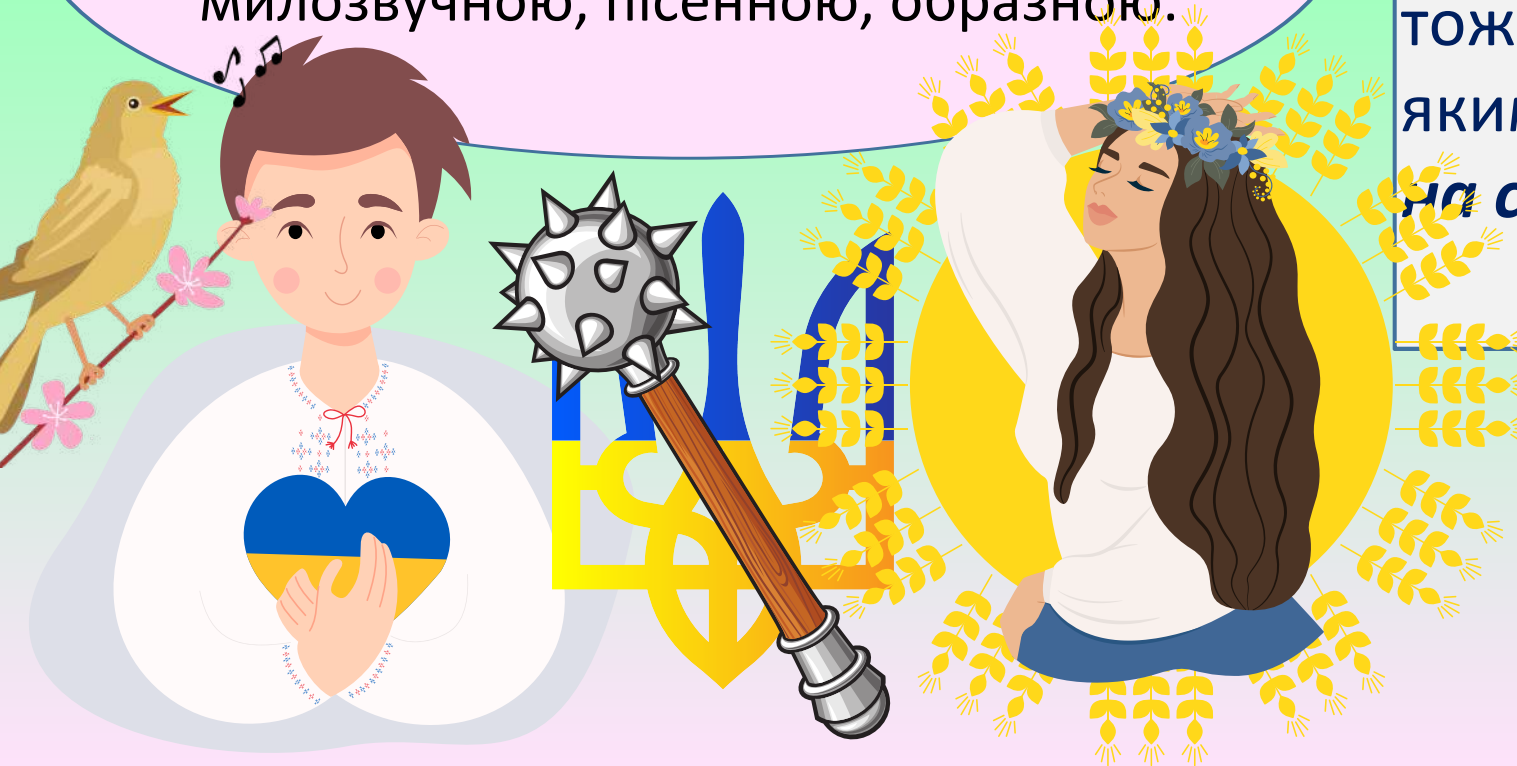
Висловлення почуття любові, пошани до
рідної мови, яка **«проспівана у Пісні»**,
«записана у Літописі»

За теорією **Уорфа та Сепіра**, кожен
народ відображає дійсність через свою
мову і культуру, тому дійсність у кожній
мові різниться між собою, є унікальною в
порівнянні з іншими мовами.

Мова як якесь дерево: то воно
насінина, то дерево.

Василь Голобородько

Мова — це існування нації; **кожний**
українець повинен пишатися своєю мовою —
милословною, пісенною, образною.

Ліна Костенко «Страшні слова, коли вони мовчать»

Збірка «Неповторність»

Філософська лірика

Шістдесятниця

вірш

1980

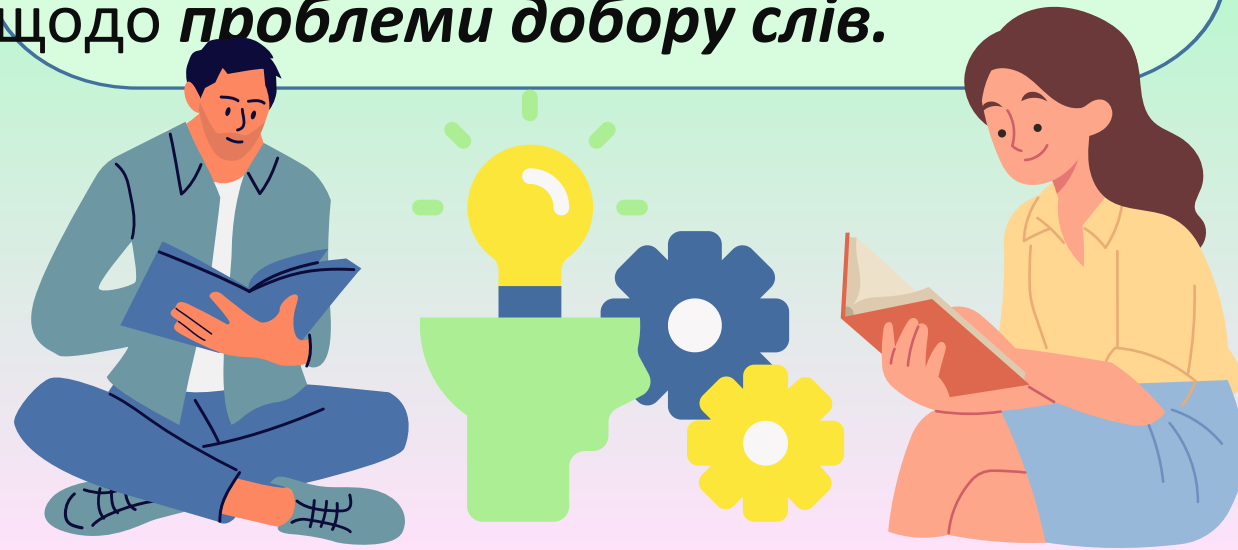
Лірика

Українська література - це література заборонених і загиблих, розстріляних і зацькованих, вигнаних і забутих, **через століття згаданих, через півстоліття надрукованих.**

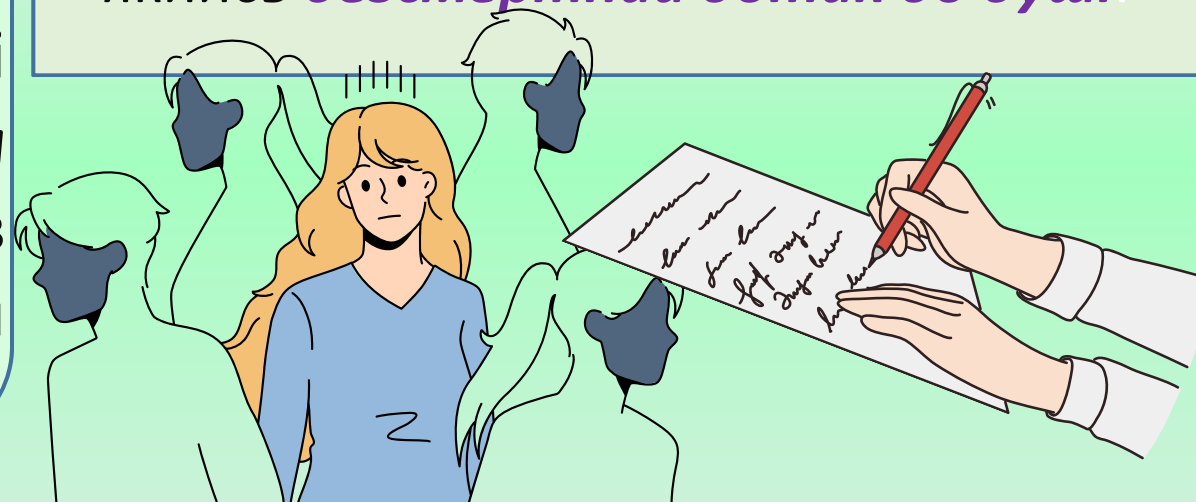
Ліна Костенко

Ліричний герой вірша - це людина, яка знає силу слова та відчуває відповідальність за використання їх у будь-якій сфері. Філософські міркування поетеси над словом зароджують в уяві читача образ ліричного героя, який висловлюється щодо **проблеми добору слів.**

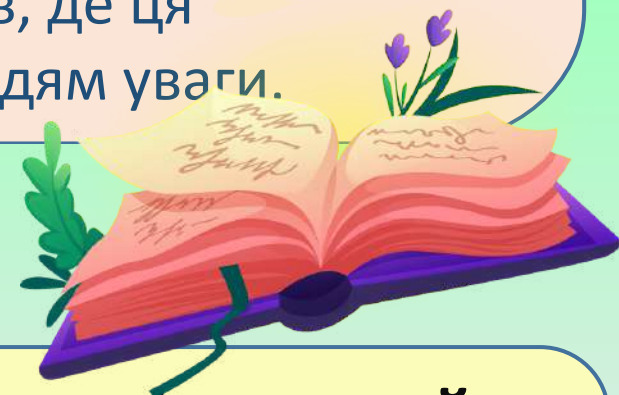

Хтось ними **плакав, мучивсь, болів**,
із них почав і ними ж і завершив.
Людей мільярди і мільярди слів,
а ти їх маєш вимовити вперше!

Все повторялось: і краса, й потворність.
Усе було: **асфальти й спориші.**
Поезія — це завжди **неповторність**,
якийсь **безсмертний дотик до душі.**

Історія написання
Філософські питання про сутність поезії, про місію митця для Ліни Костенко (особливо для неї, яка пішла у «**внутрішню еміграцію**» на знак протесту проти відновлення тоталітаризму в СРСР і понад **16 років** змушена була писати **«в шухляду»**), як і для всіх «**шістдесятників**», були особливо актуальними, що вилилося в низку творів, де ця проблематика стає осердям уваги.

Утвердження думки, що «**поезія — це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі**», що «**страшні слова, коли вони мовчать**» у той момент, коли вони повинні бути сказані поетом як особистістю й громадянином.